

Sygn. akt II Ns 1656/16

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi Widzewa w Łodzi, Wydział II Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSR A. B.

Protokolant sekretarz sądowy P. O.

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2016 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku M. H. – J. i K. J. (1)

z udziałem (...) Banku Spółdzielczego w P.

o zmianę postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku

postanawia:

1. oddalić wniosek;
2. oddalić wniosek M. H. J. i K. J. (1) o zwrot kosztów postępowania;
3. oddalić wniosek (...) Banku Spółdzielczego w P. o zwrot kosztów postępowania;
4. stwierdzić, iż wnioskodawcy oraz uczestnik ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygnatura akt II Ns 1656/16

UZASADNIENIE

We wniosku złożonym w dniu 17 lipca 2016 roku M. J. i K. J. (1), reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata, wnieśli o zmianę postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po zmarłym J. J. (2) wydanego przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, II Wydział Cywilny w dniu 16 grudnia 2011 roku w sprawie II Ns 1166/10 poprzez stwierdzenie, że spadek po zmarłym w dniu 5 lipca 2009 roku J. J. (2), ostatnio zamieszkałym w Ł., nabyli z ograniczeniem odpowiedzialności za długi (z dobrodziejstwem inwentarza) wnioskodawcy M. J. i K. J. (1). Wnieśli także o zasądzenie od uczestnika na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wniosku wskazano, iż w dniu 5 listopada 2009 roku przed notariuszem G. R. wnioskodawczy złożyli oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po zmarłym w dniu 5 lipca 2009 roku J. J. (2). Nie znalazło to odzwierciedlenia w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku wydanym przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w sprawie II Ns 1166/10 w dniu 16 grudnia 2012 roku, gdyż Sąd stwierdził nabycie przez nich spadku wprost. Wnioskodawcy w tym postępowaniu nie braku udziału, gdyż nie mieszkali pod adresem wskazanym we wniosku, jako ich adres zamieszkania. O wydaniu postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku dowiedzieli się w dniu 24 marca 2016 roku.

(wniosek - k. 2-3, pełnomocnictwo – k. 4, k. 5)

W piśmie wniesionym w dniu 12 października 2016 roku (...) Bank Spółdzielczy w P. wniósł o oddalenie wniosku oraz o zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych. Dla uzasadnienia swojego stanowiska procesowego w sprawie uczestnik podniósł, iż nie zostały spełnione przesłanki ustawowe wskazane w treści przepisu art. 679 k.p.c., a kwestia zaznaczenia lub nie w treści postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza nie stanowi treści postanowienia spadkowego według art. 677 k.p.c.. Na wypadek nie podzielenia przez Sąd powyższej argumentacji, uczestnik przyłączył się do wniosku wnosząc jednocześnie o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania w oparciu o treść przepisu art. 102 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

(odpowiedź na wniosek – k. 12-13)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

J. J. (2) zmarł w dniu 5 lipca 2009 roku w Ł.. W chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim z M. H. – J.. Miał jednego syna - K. J. (1). Innych dzieci, w tym dzieci pozamałżeńskich i przysposobionych nie posiadał. Zmarły nie sporządził testamentu.

(zapewnienie spadkowe w protokole elektronicznym rozprawy z 21 listopada 2016r. k. 32)

W dniu 5 listopada 2009 roku przed notariuszem G. R., w Kancelarii Notarialnej w Ł., M. J. i K. J. (1) za sygnaturą Rep. A numer (...) złożyli w formie aktu notarialnego oświadczenia o przyjęciu spadku po zmarłym J. J. (2) z dobrodziejstwem inwentarza.

(poświadczona za zgodność z oryginałem kopia aktu notarialnego – k. 7-8)

Jednocześnie, tego samego dnia przed notariuszem G. R., w Kancelarii Notarialnej w Ł., został sporządzony akt poświadczenia dziedziczenia po J. J. (2), zmarłym w dniu 5 lipca 2009 roku w Ł. ostatnio zamieszkałym w Ł., na podstawie którego, spadek po zmarłym - na podstawie ustawy z dobrodziejstwem inwentarza - nabyli jego żona M. J. z domu H. (córka S. i W.) i syn K. J. (1) (syn J. i M.) po 1/2 części każde z nich.

(poświadczona za zgodność z oryginałem kopia aktu poświadczenia dziedziczenia – k. 9)

W dniu 16 sierpnia 2010 roku (...) Bank Spółdzielczy w P. złożył do Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi wniosek o stwierdzenie, że spadek po zmarłym w dniu 5 lipca 2009 roku J. J. (2) nabyli: żona M. J. i syn K. J. (1) po 1/2 części każde z nich. M. J. i K. J. (1) zostali wskazani jako uczestnicy postępowania o stwierdzenie nabycia spadku. We wniosku został wskazany ich adres zamieszkania: (...)-(...) Ł., ul. (...). Sprawa została zarejestrowana za sygnaturą akt II Ns 1166/10.

(wniosek o stwierdzenie nabycia spadku – k. 3 załączonych akt II Ns 1166/10)

M. J. i K. J. (1) od grudnia 2009 roku nie mieszkali pod adresem: Ł., ul. (...).

(zeznania wnioskodawczyni w protokole elektronicznym rozprawy z dnia 21 listopada 2016 roku – k. 32-33, zeznania wnioskodawcy w protokole elektronicznym rozprawy z dnia 21 listopada 2016 roku – k. 33; notatka urzędowa z dnia 27 września 2010 roku – k. 37 załączonych akt II Ns 1166/10)

W sprawie II Ns 1166/10 dokonano ogłoszeń o toczącym się postępowaniu w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku.

(dowód publikacji ogłoszenia - k. 62 w załączonych aktach II Ns 1166/10)

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2011 roku wydanym w sprawie II Ns 1166/10 Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, II Wydział Cywilny stwierdził, że spadek po J. J. (2), synu B. i D., zmarłym w dniu 5 lipca 2009 roku w Ł.,

ostatnio stale zamieszkałym w Ł. podstawie ustawy nabyli: żona M. J. z domu H. (córka S. i W.) oraz syn K. J. (1) (syn J. i M.) po 1/2 części każde z nich. Postanowienie to jest prawomocne od dnia 8 stycznia 2012 roku.

(postanowienie ze stwierdzeniem jego prawomocności – k. 88 w załączonych aktach II Ns 1166/10)

Postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2016 roku wydanym w sprawie II Ns 529/16 Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, II Wydział Cywilny uchylił zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia po J. J. (2) z dnia 5 listopada 2009 roku. Postanowienie to jest prawomocne.

(okoliczność znana sądowi z urzędu z systemu sądowego Sędzia II)

W dniu 17 sierpnia 2015 roku (...) Bank Spółdzielczy w P. złożył do Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi wniosek o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi wykonawczemu w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego numer 245/05/09 z dnia 14 maja 2009 roku, któremu postanowieniem Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi z dnia 15 czerwca 2009 roku wydanym w sprawie II Co 1812/09 nadano klauzulę wykonalności - przeciwko dłużnikowi K. J. (1). W uzasadnieniu wniosku wskazano, że K. J. (1) jest następcą prawnym pierwotnego dłużnika wnioskodawcy – J. J. (2). Wniosek został zarejestrowany za sygnatura akt II 1 Co 4798/15.

(wniosek o nadanie klauzuli wykonalności – k. 3 załączonych akt II 1 Co 4798/15)

Postanowieniem z dnia 29 października 2015 roku żądanie wniosku w sprawie II 1 Co 4798/15 zostało uwzględnione w całości.

(postanowienie z dnia 29 października 2015 roku – k. 19 załączonych akt II 1 Co 4798/15)

W dniu 25 stycznia 2016 roku dłużnik K. J. (1) złożył zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi z dnia 29 października 2015 roku wydane w sprawie II 1 Co 4798/15, doręczone mu w dniu 18 stycznia 2016 roku. Wniósł on o zmianę w/w postanowienia poprzez przyznanie mu uprawnienia do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na jego ograniczenie odpowiedzialności za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w spisie inwentarza stanu czynnego spadku po J. J. (2), z uwagi na treść jego oświadczenia z dnia 5 listopada 2009 roku o przyjęciu spadku po J. J. (2) z dobrodziejstwem inwentarza.

(zażalenie – k. 27-29 w załączonych aktach II 1 Co 4798/15).

W odpowiedzi na powyższe zażalenie (...) Bank Spółdzielczy w P. wniósł o przeprowadzenie przez Sąd dowodu z dokumentu urzędowego - prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, II Wydział Cywilny z dnia 16 grudnia 2011 roku, wydanego w sprawie II Ns1166/10 w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po zmarłym J. J. (2).

(odpowiedź na zażalenie – k. 45-46 w załączonych aktach II 1 Co 4798/15)

Odpis odpowiedzi na zażalenie został doręczony pełnomocnikowi dłużnika K. J. (1) w dniu 24 marca 2016 roku.

(dowód doręczenia – k. 61 w załączonych aktach II 1 Co 4798/15)

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie dokumentów załączonych do pism procesowych pełnomocnika wnioskodawców oraz pism procesowych uczestnika, na podstawie dokumentów i orzeczeń sądowych znajdujących się w załączonych aktach II Ns 1166/10 i II 1 Co 4798/15 oraz na podstawie zeznań wnioskodawców.

Ustalen stan faktycznego na podstawie kserokopii dokumentów dokonano na podstawie przepisu art. 308 k.p.c.

Sąd Rejonowy zważył co następuje:

Podstawę prawną wniosku M. H. – J. i K. J. (1) stanowi przepis art. 679 § 1 k.c.

Przepis ten stanowi, iż dowód, że osoba, która uzyskała stwierdzenie nabycia spadku, nie jest spadkobiercą lub że jej udział w spadku jest inny niż stwierdzony, może być przeprowadzony tylko w postępowaniu o uchylenie lub zmianę stwierdzenia nabycia spadku, z zastosowaniem przepisów niniejszego rozdziału. Jednakże ten, kto był uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku, może tylko wówczas żądać zmiany postanowienia stwierdzającego nabycie spadku, gdy żądanie opiera na podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu, a wniosek o zmianę składa przed upływem roku od dnia, w którym uzyskał tę możliwość.

Przedmiotem takiego wniosku może być więc żądanie skorygowania niezgodnego ze stanem rzeczywistym postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku. Okoliczności wskazujące na niezgodność postanowienia ze stanem rzeczywistym musi we wniosku powołać wnioskodawca. Zgodnie z zasadą rozkładu ciężaru dowodów również na wnioskodawcy ciąży obowiązek wykazania tych okoliczności poprzez powołanie we wniosku określonych dowodów wskazujących na niezgodność postanowienia z rzeczywistym stanem prawnym (por: Komentarz do art. 679 k.p.c. pod redakcją T. Piaseckiego, tom II, rok wydania 2016, wydanie 7, Legalis). W piśmiennictwie wskazywane są jako przykłady następujące postawy wniosku opartego o treść przepisu art. 679 k.p.c., np. istnieje testament spadkodawcy, który nie został ujawniony w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, istnieją inni spadkobiercy ustawowi, powołani do spadku obok lub zamiast tych, którzy uzyskali stwierdzenie nabycia, spadkobierca został później uznany za niegodnego, w stosunku do spadkobiercy nastąpiło prawomocne zaprzeczenie ojcostwa lub unieważnienie uznania itp.

W przypadku osoby, która była uczestnikiem postępowania spadkowego, pojawiają się jednak w treści tego przepisu daleko idące obostrzenia do skorzystania z możliwości wskazanej w tym przepisie. Po pierwsze, uczestnik postępowania żądanie zmiany może oprzeć tylko na takiej podstawie, której nie mógł powołać w tym postępowaniu. Po drugie, jest ograniczony terminem rocznym, wskazanym w art. 679 § 1 k.p.c. in fine. Wspomniany termin ma w swej istocie cechy terminu zawitego prawa materialnego (por.: J. Ignatowicz, w: S. Grzybowski (red.), System prawa cywilnego. T. I. Część ogólna, Wrocław 1985, s. 795 i 850).

W przedmiotowej sprawie zostało bezspornie ustalone na podstawie zeznań M. H. – J. i K. J. (1) oraz na podstawie notatki urzędowej z dnia 27 września 2010 roku, że w chwili złożenia wniosku o sprawie II Ns 1166/10 oraz w toku tego postępowania, wnioskodawcy nie mieszkali pod adresem ul. (...) w Ł..

Nie budzi żadnych wątpliwości Sądu, że w przypadku wnioskodawców roczny terminu wskazany w treści przepisu art. 679 k.p.c. do złożenia przedmiotowego wniosku został również przez nich zachowany. Termin dowiedzenia się przez wnioskodawców o fakcie wydania przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku po J. J. (2) w sprawie II Ns 1166/10 nie był kwestionowany przez uczestnika postępowania i został on należycie wykazany przez stronę wnioskującą.

Wniosek M. H. - J. i K. J. (2) nie zasługuje jednak na uwzględnienie. Brak jest możliwości przyjęcia, że zaszła którakolwiek z przesłanek obligujących Sąd do zmiany prawomocnego postanowienia z dnia 16 grudnia 2011 roku. Podkreślić należy, iż wnioskodawcy nie wykazali, że nie należą do kręgu spadkobierców ustawowych zmarłego J. J. (2) lub że ich udział w spadku jest inny niż wskazany w treści postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w sprawie II Ns 1166/10.

Wnioskodawcy swoje żądanie zmiany postanowienia z dnia 16 grudnia 2011 roku wydanego w sprawie II Ns 1166/10 opierali na fakcie braku umieszczenia w jego treści przez Sąd wzmianki o nabyciu przez nich spadku z tzw. dobrodziejstwem inwentarza. Jednakże stwierdzenie nabycia spadku z dobrodziejstwem inwentarza nie ma znaczenia dla oceny kręgu spadkobierców ustawowych zmarłego oraz oceny wielkości ich udziałów w spadku. Treść postanowienia z przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku jest regulowana przepisem art. 677 k.p.c., w którym ustawodawca nie wskazuje na konieczność umieszczenia w nim wzmianki o nabyciu (lub nie) spadku przez wszystkich (niektórych) spadkobierców z dobrodziejstwem inwentarza.

Sprawa ta była już wielokrotnie przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. W postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2015 roku wydanym w sprawie o sygnaturze akt IV Cz 85/14 (Legalis numer 1200447) Sąd Najwyższy wskazał, że zaznaczenie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza nie stanowi treści postanowienia o nabyciu spadku według art. 677 k.p.c.. Jest to tylko oczekiwane poprzez wewnętrzne postanowienie w regulaminie urzędowania sądów, a więc nie przez przepis prawa powszechnego, z którego wynikałoby uprawnienie dla uczestników postępowania o stwierdzenie nabycia spadku do domagania się zaznaczenia, czy chodzi o przyjęcie spadku wprost, czy z dobrodziejstwem inwentarza. Nieumieszczenie przez Sąd w treści postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku takiej wzmianki nie stanowi naruszenia przepisów procedury cywilnej.

W uzasadnieniu powyżej przywołanego postanowienia, Sąd Najwyższy powołuje się na inne liczne orzeczenia zapadłe w tym przedmiocie dzieląc w pełni zawartą w nich argumentację. W ocenie Sądu orzekającego w przedmiotowej sprawie argumentacja ta w pełni zasługuje na uwzględnienie. (por. również: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 kwietnia 2011 roku, I CSK 439/10, Legalis numer 385423; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2010 roku, III CZP 64/10, OSNC 2011, nr 3, poz. 26; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2002 r., III CKN 343/01).

Z tych samych względów, podnoszone przez wnioskodawców okoliczności nie mogą doradzić Sądowi do uznania zasadności ich wniosku opartego o treść przepisu art. 679 k.p.c. i tym samym uznania za zasadne żądania zmiany prawomocnego postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku.

Jak wynika z treści art. 925 k.c. spadkobierca nabywa spadek z chwilą otwarcia spadku (z mocy samego prawa). Zgodnie z treścią przepisu art. 1015 § 1 k.c. (obowiązującego w chwili otwarcia się spadku po J. J. (2)), oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Zgodnie z § 2 powołanego przepisu - brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku.

Z treści powołanych powyżej przepisów wynika jednoznacznie, że choć nabycie spadku następuje z mocy samego prawa, niezależnie od woli i wiedzy o tym fakcie spadkobiercy, jest ono niejako zawieszony w czasie do momentu upływu terminów wskazanych w treści przepisu art. 1015 k.c. W razie złożenia w tym terminie przez spadkobiercę oświadczenia o odrzuceniu spadku, dochodzi do przyjęcia fikcji prawnej i spadkobierca jest traktowany tak, jakby nie dożył otwarcia spadku. W razie złożenia w tym terminie przez spadkobiercę oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, następuje skutek w postaci przyjęcia przez niego spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Zamieszczenie w tym przedmiocie odpowiedniej wzmianki przez Sąd w treści postanowienia w przedmiocie stwierdzenia nabycia spadku lub jej niezamieszczenie, nie ma znaczenia dla oceny skuteczności oświadczenia w przedmiocie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Z uwagi na powyższe wniosek podlegał oddaleniu.

Jak wynika z treści przepisu art. 520 § 1 k.p.c. każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Jest to podstawowa zasada rządząca zasadami ponoszenia kosztów postępowania w przypadku postępowania nieprocesowego. Sąd nie znalazł podstaw do odstąpienia od tej zasady przyjmując, że w interesie każdego z uczestników tego postępowania leżało ustalenie prawidłowego kręgu spadkobierców ustawowych zmarłego J. J. (2), ich udziałów w spadku oraz sposobu ponoszenia odpowiedzialności za długi spadkowe. Uczestnik postępowania, będący wierzycielem zmarłego spadkodawcy J. J. (2), powinien być zainteresowany tymi okolicznościami w takim samym zakresie co wnioskodawcy, gdyż warunkować to będzie możliwość i wysokość zaspokojenia długów spadkowych przed spadkobierców ustawowych jego pierwotnego dłużnika. Mając powyższe na uwadze orzeczono, jak w punkcie 2, punkcie 3 i punkcie 4 postanowienia.